

مردمی که دیپلماسی را بومی سازی کرد

یادداشت دکتر محمد صادق فضلی؛ مشاور وزیر و مدیرکل وزارت امور خارجه

در سی ام اردیبهشت ۱۴۰۳ دکتر حسین امیرعبداللهیان وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران در مسیر بازگشت از افتتاح پروژه سد مشترک بر روی رودخانه مرزی با جمهوری آذربایجان، در یک سانحه هوایی به همراه رئیس جمهور محبوب و مردمی آیت الله دکتر ابراهیم رئیسی، نامش در میان شهدای خدمت جاودانه شد. حسین امیرعبداللهیان قریب به چهار دهه در عرصه دیپلماسی و سیاست خارجی در سطوح مختلف خدمت کرد و به دلیل اقدامات شاخص در حوزه سیاست خارجی و ویژگی‌های منحصر به فرد در رفتار و کنش دیپلماتیک مورد توجه قرار گرفت. او در سال‌های پس از انقلاب و در دوران جوانی، به ادای تکلیف در جنگ تحمیلی پرداخت و پس از بازگشت از جبهه نظامی، مسیر دفاع از نظام و کشور در جبهه سیاسی و بین‌المللی را در پیش گرفت و با تحصیل در دانشکده روابط بین‌الملل وزارت امور خارجه، فعالیت خود در جبهه دیپلماسی را از سطوح کارشناسی آغاز نمود و مسیر خدمت را با انگیزه و اخلاص و با تکیه بر شایستگی‌ها و کفایت‌های فردی طی کرد. در حقیقت حسین امیرعبداللهیان، سربازی بود به که پس از درخشش در مدارج مختلف، به سرداری رسید.

دانشگاه‌های داخلی و انس یافتن با اندیشه‌های بزرگان انقلاب اسلامی، شاکله‌های دانش سیاست خارجی و دیپلماسی مبتنی بر گفتمان امام (ره) و رهبری را آموخت. هنر متمایز او، بومی سازی سیاست خارجی، و ارائه سرمشقی در جهت تحقق تمدن ایرانی-اسلامی است. با اتکا به آنچه گفته شد، شهید عزیز، تحرک و کنش خود را در پرتو اصل سه گانه عزت، حکمت و مصلحت ایران اسلامی به گونه‌ای تنظیم کرد که می‌توان او را معمار سیاست خارجی در گام دوم انقلاب به شمار آورد. او در مسیر عزت، تعاملات و کنش خردمندانه و محاسبه شده در تحرکات دیپلماتیک و رویکردها را تقویت کرد و در چارچوب این مفهوم، عناصر و مولفه‌هایی نظیر سیاست خارجی متوازن، دیپلماسی فعال و تعامل هوشمند، عزت و اقتدار در سیاست خارجی، تقویت محور مقاومت، سیاست همسایگی، آسیا محوری و نگاه به شرق، تنظیم مناسبات خردمندانه و هوشمندانه با غرب و اجتناب از تمرکز روابط خارجی بر حوزه جغرافیایی خاص، تمرکز بر دیپلماسی اقتصادی، تصویر سازی تاریخی و تمدنی از جایگاه والای ایران و ایرانی و... را در ترسیم سیاست خارجی این مرحله به کار گرفت. اتخاذ راهبردهایی منبعث از حکمت، به عنوان یک

دوستان، همکاران و حتی طرف‌های خارجی قرار داد اما در دیپلماسی و امور کشور، عزتمندانه و قاطع عمل می‌نمود. فارغ از فضائل اخلاقی و ویژگی‌های متمایز شخصیت فردی شهید، آنچه که باعث درخشش او گردید، تعلق و وابستگی فکری به مکتب انقلاب اسلامی و گفتمان امام راحل و رهبری معظم انقلاب اسلامی بود. شهید امیرعبداللهیان به جهت فکری در مکتبی پرورش یافت که سیاست خارجی آن ذیل اصل سه گانه عزت، حکمت و مصلحت به عنوان ارکان ضروری موفقیت دیپلماسی و سیاست خارجی تعریف شده است. باورمندی صادقانه به مبانی انقلاب اسلامی، نظام جمهوری اسلامی، مقابله با نظام سلطه و استکبار و اعتقاد قلبی به پیروزی جبهه مقاومت، از جمله ویژگی‌های دیپلمات تراز انقلاب اسلامی به شمار می‌آید که در امیرعبداللهیان بروز و تجلی داشت. بر این اساس باید گفت که از جمله دلایل موفقیت وی در امر خطیر و پرحادثه دیپلماسی، برخورداری از این نگرش و مبانی فکری بود. در یک کلام می‌توان او را نمونه عملی ظهور و بروز گفتمان انقلاب اسلامی در ساحت اجرای سیاست خارجی انقلاب اسلامی برشمرد. او دانش دیپلماسی را در دانشگاه‌های خارج از کشور فرا نگرفت بلکه با اتکا به تجربه، فراگیری دانش در

با تشکیل سیزدهمین کابینه و آغاز به کار دولت مردمی و تحول خواه، دکتر امیرعبداللهیان در سال ۱۴۰۰ سکان دستگاه دیپلماسی را به دست گرفت. در آن زمان، تحلیل گرانی که مطابق الگوهای رایج به سیاست خارجی نگاه می‌کردند، انتظار داشتند تا سیاست خارجی دولت سیزدهم با انزوا و عدم پیشرفت همراه باشد، به طرز ماهرانه ای در دنیای پیچیده روابط بین‌الملل، نوعی از سیاست خارجی و دیپلماسی پیگیری شد که بتواند با مهار فشارها و چالش‌های بین‌المللی - منطقه‌ای، حرکت به سمت اهداف مورد نظر را تسریع نماید. این سیاست خارجی یک چند ضلعی منعطف است که دارای هسته‌ای متشکل از اصول و مبانی در دولت سیزدهم شکل گرفت و بی شک توانایی و هنر دیپلماتیک شهید امیرعبداللهیان به عنوان وزیر امور خارجه نقش تعیین کننده و قطعی در موفقیت این طراحی مبتکرانه داشته است. پس از شهادت دکتر امیرعبداللهیان، ویژگی‌های خاص اخلاقی وی بیشتر مورد تاکید و توجه قرار گرفت و کمتر به مهارت و توانمندی‌های حرفه‌ای ایشان در حوزه دیپلماسی و سیاست خارجی پرداخته شد. امیر دیپلماسی به جهت اخلاق مداری و تواضع، زبان زد بود. هرچند او مشی اخلاقی را در کانون تعاملات خود با

رئیس عزیز

ویژه‌نامه چهلمین روز
عروج شهدای خدمت

۱۵۰